

Täysistunto

Torstai 1.10.2015 klo 10.02—21.41

3.1. Suullinen kysymys lakkautettavista junareiteistä (Maarit Feldt-Ranta sd)

Suullinen kysymys SKT 21/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Feldt-Ranta.

Keskustelu

16.01 **Maarit Feldt-Ranta sd:** Arvoisa puhemies! Monet ovat ostaneet kodin hyvien kulkuyhteyksien vuoksi radan varsilta eri puolella Suomea. Nyt te, ministeri Berner, olette päättänyt lakkauttaa junaliikenteen kokonaan esimerkiksi Siuntiossa, jossa päivittäin 300 ihmistä käyttää junaa työmatkoihin tai koulumatkoihin. Myös ihmiset Pohjois-Karjalassa, Pirkanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa ovat oikeutetusti huolissaan ja kovin pettyneitä. Eilisessä Helsingin Sanomissa oli riipaiseva kirjoitus, joka kertoi yhden junamatkustajan kohtalon: "Juna kulki halki läntisen Uudenmaan kulttuurimaiseman. Vaunussa kuului tytön ääni. Tyttö kertoi, että se lukio on hänen elämänsä surkein päätös. Hänen on pakko jättää koulu keväällä kesken, koska tämä juna lakkautetaan, eikä hän tiedä, mitä tehdä, ja nyt häntä itkettää. Ja hän itki. Y-juna Helsingin ja Karjaan välillä on päätetty lopettaa maaliskuussa. Näin murskataan unelmia." Ministeri Berner, ymmärrätekö te näiden ihmisten huolen? Ymmärrätekö te näitten lakkautuspäätösten vaikutuksen ihmisten arkeen?

16.02 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän erittäin hyvin näiden ihmisten huolen, ja sen vuoksi näiden kysymysten äärellä on tehty erittäin paljon töitä. Tehtävä on ollut leikata joukkoliikenteestä 15 miljoonaa euroa, ja sen korvaamiseksi olemme nyt hakeneet ratkaisuja, jotka mahdollistaisivat sen, että liikennöinti pystyisi säilymään. Tämä tulee toteutumaan osin korvaavalla juna- ja bussiliikenteellä, mutta haemme myöskin ratkaisua siihen että saamme tähän liikennöintiin myöskin korvaavaa junaliikennettä. Näitä ratkaisuja tehdään juuri siksin, että haluamme huomioida sen, että ihmiset pääsevät liikkumaan. Se, että valtio lakkauttaa osittoliikennettä, ei tarkoita sitä, että kaikki liikenne loppuu vaan että meillä on mahdollisuus saada parempaa palvelua ilman, että käytämme veronmaksajien euroja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, ilmoittautumaan ja painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

16.04 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, koska ihmisiä ei voi jättää tyhjän päälle ja koska markkinavoimilla ei ole intressiä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

hoitaa koko Suomen liikennettä, niin meillä on teille rakentava ratkaisu, jota toivomme, että pohditte. Pääministeri, te ajoitte viime kaudella tupakkaveron korotusta vaihtoehtona lapsilisien leikkaamiselle, ja nyt tässä voisi käyttää tätä samaa mallia, jota silloin ajoitte, ja sillä tavalla pelastaa nämä junavuorot. Te olette päättänyt käyttää 200 miljoonaa euroa autoverotuksen alentamiseen. Mitäs jos harkitsisitte, että käyttäisitte tästä 200 miljoonasta eurosta 15 miljoonaa euroa tämän junaliikenteen tukemiseksi ja huolehtisitte sillä tavalla, että Suomi jatkossa voisi myös olla sellainen maa, jossa joka puolella Suomea voitaisiin asua ja olisi julkista liikennettä? Pääministeri Sipilä, otatteko te tämän rakentavan ehdotuksen vastaan ja pelastatte siten näiden tuhansien ihmisten tärkeät junayhteydet ja huolehditte, että koko Suomi jatkossakin voidaan pitää asuttuna?

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulemme huolehtimaan siitä, että koko Suomi pysyy jatkossakin asuttuna, ja tulemme huolehtimaan siitä, että joukkoliikenne toimii koko maassa. Mutta emme tarjoa siihen ratkaisuksi veronkorotusta vaan haemme ratkaisua. Jos VR ei halua liikennöidä joitakin reittejä, haemme sinne yksityisen toimijan. Siihen on kiinnostuneita ilmoittautunut, ja haluamme nyt testata sen, löytyykö ratkaisu tätä kautta. Uskon, että se ratkaisu löytyy tätä kautta ja lopulta jokaisen lakkautetun reitin varrella oleva ihminen on tyytyväinen.

16.06 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajatus siitä, että henkilöjunaliikennettä avataan kilpailulle, on mielestäni ihan tutkimisen arvoinen, ja kannattaa varmaan ottaa oppia siitä, mitä esimerkiksi naapurimaissa on tehty. Mutta on kuitenkin aika absurdi ajatus, että niille väleille, joita ollaan nyt lakkauttamassa — esimerkiksi Joensuu—Nurmes, joka nimenomaan on tarvinnut valtion tukea, jotta meillä on säilynyt siellä raideliikenne — nyt olisi kovasti kilpailijoita tulossa. Samoin Joensuu—Varkaus-väli, joka mahdollistaa poikkiliikenteen Joensuusta Jyväskylään ja Tampereelle, on äärimmäisen tärkeä, ja nimenomaan se, että se on junaväli, koska jos me järjestämme sen bussilla Varkauteen ja sitten sieltä Varkaudesta Pieksämäelle, missä on vaihto, aikaa kuluu, rahaa kuluu, menee niin monimutkaiseksi, että junankäyttö kyllä vähenee merkittävästi.

16.06 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme nykyisessä sopimustilanteessa VR:n suhteen sellaisessa asennossa, jossa niillä reiteillä, joilla VR ei liikennöi, voimme avata kilpailun muille halukkaille tarjoajille. Kun muita halukkaita tarjoajia näille reiteille on meillä jo olemassa ja neuvotteluja käydään, niin haluamme nytten selvittää sen, että saamme markkinaehtoista, ilman veronmaksajien rahaa käytettävää liikennettä käyntiin myös näille reiteille, jotka nyt ovat ostoliikenteestä jäämässä pois.

16.07 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tänään saaneet erilaisia ja keskenään ristiriitaisia tietoja VR:n toiminnan yksityistämisestä. Yksityistäminen tuntuu olevan tälle hallitukselle ja ministeri Bernerille ideologinen itseisarvo. Ristiriitainen ja alati muuttuvien tietojen välittäminen taas tuntuu olevan tämän hallituksen toimintatapa. Kysynkin ministeri Berneriltä: millä perusteella VR:n toiminnan yksityistämistä nyt kiirehditään? Esimerkiksi Britanniassa raideliikenteen yksityistäminen on johtanut korkeampiin lippujen hintoihin, sekavaan lippujärjestelmään, ruuhkiin, vanhaan kalustoon ja korkeisiin kuluihin. Lisäksi kysyisin teiltä, ministeri Berner: mikä yksityinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

taho näitä lakkautettavia, hallituksen mukaan kannattamattomia reittejä mahtaa sitten tulevaisuudessa liikennöidä, vai onko tarkoitus luoda jälleen uusi valtion tukimuoto uudelle yksityiselle toimijalle?

16.08 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme ole yksityistämässä VR:ää, me emme ole yksityistämässä liikennettä. Me olemme poistamassa VR:n yksinoikeutta sellaisilta liikennereiteiltä, joilla VR ei tällä hetkellä liikennöi. Nämä eivät ole keskenään samoja asioita. Joissain maissa on yksityistetty junamatkayhtiöitä. Tässä tapauksessa emme ole sitä tekemässä. Tämä terminologia on tullut ihan muualta kuin meiltä tai minulta.

16.09 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaankin tärkeää, että maakuntien reuna-alueidenkin junaliikenne hoidetaan, ja tämä oli hyvä uutinen, että junien henkilöliikennettä avattaisiin kilpailulle nimenomaan niillä reiteillä, joissa VR lopettaa, siitä huolimatta, että esimerkiksi läntiselle Uudellemaalle on paljon matkustajia ja on myös meillä siellä Tampereelta pohjoiseen, Keuruulle saakka.

Mutta meillä oli viime viikolla liikennevaliokunnassa käymässä tavaraliikenteen operaattoreita, ja kysyin heiltä, mihin hintaan te tekisitte henkilöliikennettä. He sanoivat, että noin kolmen neljäsosan hinnalla siitä, mitä VR tekee, mutta siinä on ongelmana se, että pitäisi olla liisattavaa kalustoa, ei kannata ostaa kalustoa, jos ei ole ihan varma, ja sitten se, että matkustajamäärät ovat hyvät ja kolmanneksi tietysti myös se, että sopimukset ovat riittävän pitkiä. Kun aikataulu on aika haastava, niin olisin kysynyt tästä, onko odotettavissa, että ensi kevääksi sellaisia operaattoreita tulisi. Toiseksi kysyn, että onhan bussiliikenteessä tietysti halukkaita tekijöitä, mutta he haluaisivat päästä siihen yleisen säännön piiriin eli ottaa tuettuja lippuja. Siellä on kyllä yksi operaattori... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä vaiheessa olisi ministeri Bernerin vuoro.

16.10 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoituksena on huolehtia siitä, että liikenteen yksinoikeuden avaamiselle voidaan luoda edellytykset kevääseen 2016 mennessä, ja se edellyttää hyvin pitkälti juuri näiden teidän esittämienne kysymysten selvittämistä — millä tavalla kalusto, turvallisuus ja lupamenettelyt ratkaistaan — ja ne ovat niitä kysymyksiä, joita nyt eri yhtiöiden kanssa käydään läpi. Rinnakkain käydään neuvotteluja linja-autoyhtiöiden kanssa siitä, että ne järjestävät markkinaehtoista linja-autoliikennettä, ja olemme valtaosalle alueista saaneet jo lupahakemuksia tältä osin liikkeelle.

16.11 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, alkaa pikkuhiljaa selvitä ja itse asiassa kiihtyvällä tahdilla, että te olette murskaamassa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ja altistamassa meidät suomalaiset (Välihuutoja) rajoittamattomien markkinavoimien temmellyskentäksi. Siinä menossa meitä ei kaikkia eikä koko maassa pidetä mukana, ei koulutuksen, ei toimeentulon eikä palveluiden — mukaan lukien liikkuminen — näkökulmasta. Ymmärrätekö te, pääministeri Sipilä, mitä te olette tekemässä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

16.11 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitä en ymmärrä, miten se murskasi hyvinvointiyhteiskuntaa, että niille reiteille, joissa VR lopettaa liikennöinnin, tulisi yksityinen toimija (Välihuutoja) tai niihin haetaan yksityisiä toimijoita. En ymmärrä, miten se murskasi hyvinvointiyhteiskuntaa. Pitäisin sitä päinvastaisena kehityksenä.

16.12 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon esimerkkejä siitä, kun on kilpailulle vapautettu esimerkiksi tavaraliikenteen puolella 70-luvulla liikennöinti. Ja nyt ollaan tilanteessa, jossa te olette rakentamassa tarjouskokonaisuutta, jossa nämä syrjäseutujen kannattamattomat reitit linkitetään tähän Siuntion reittiin, ja sitä kautta haette tulevaisuudessa semmoista, että nämä reitit tullaan lakkauttamaan kilpailuttamisen myötä. Tämä tulee vaikuttamaan selkeästi niitten ihmisten palveluihin maaseudulla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Bernerin näkisin tässä kohtaa.

16.12 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun linja-autoliikennettä on vapautettu kilpailulle, on saatu useampia toimijoita, on saatu useampia reittejä, on saatu halvempia hintoja ja parempaa asiakaspalvelua. (Eduskunnasta: Eikä!) Tästä on kysymys silloin, kun kilpailua vapautetaan. Yleisesti se tarkoittaa sitä, että silloin asiakas on lähtökohtana ja asiakasta palvellaan. Meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että suomalainen asiakas saa parhaan mahdollisen palvelun ja saavutettavuuden koko Suomessa. Sitä tukee kilpailun avaaminen, mutta on ilman muuta myöskin selvää, että sen rinnalla on huolehdittava siitä, että yhteiskunta huolehtii niistä alueista, jonne ei markkinaehtoinen kilpailu ulotu tai näe sitä mielekkäänä. Se tarkoittaa sitä, että koko sitä kuviota meidän täytyy katsoa kokonaisuutena, ja sitä työtä parhaillaan teemme.

16.13 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä eilen käytiin keskustelua maaseudun joukkoliikenteestä ja todettiin se, että 200 liikennöintivuoroa on vähennetty. Maaseudulla, missä on vähän ihmisiä, tämä logiikka ei pelaa.

16.14 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä liikennettä on edellinen hallitus lakkauttanut, nimenomaan ostoliikennettä. Markkinaehtoinen liikenne on sitten kyllä löytänyt sen paikan ja lähtenyt täyttämään niitä aukkoja, joita ostoliikenteestä vähennetyt palvelut ovat bussiliikenteelle aiheuttaneet. Nämä ovat olleet edellisen hallituksen päätöksiä.

16.14 **Pentti Oinonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa kunnioitettu puhemies! Pohjois-karjalaiset ovat suuresti huolissaan Nurmes—Joensuu-välisten junavuorojen lakkautusuhasta. Vaikka Pohjois-Karjala on harvaan asuttua aluetta, tarvitsevat myös he toimivat liikenneyhteydet. Ministeri Berner, voivatko pohjoiskarjalaiset luottaa siihen, että junaliikenne Nurmes—Joensuu-välillä säilyy, ja jos kilpailu avataan, niin toimiiko junaliikenne siihen saakka, kunnes uudet yrittäjät pääsevät aloittamaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

16.15 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me pyrimme hyvällä ja nopealla työskentelyllä nimenomaan huolehtimaan siitä, että pystymme saamaan mahdollisimman monia uusia toimijoita liikkeelle ja kiinnostumaan näistä reiteistä, myös ja etenkin Pohjois-Karjalan alueesta, jossa on ollut paljon huolta ja kysyntää tästä reitistä. Samanaikaisesti meidän tehtävämme on katsoa sitten aikanaan niitä ratkaisuja, joita haemme sitten väliajalle. — Kiitos.

16.15 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! VR:hän ei lakkautta näitä junareittejä, hallitus lakkauttaa ne viemällä ostopalvelut näiltä reiteiltä. Ja nyt te sanotte, että kun nämä maaliskuun alussa lakkautetaan, niin siihen mennessä haetaan uudet toimijat. Keitä nämä uudet toimijat ovat? Jos ajatellaan suomalaista raideliikennettä, niin meillä on eri raideleveys kuin muualla Euroopassa, meillä on aivan erilaiset pohjoiset olosuhteet — tämä vaatii aivan erityistä osaamista. Uskotteko te, ministeri Berner, todella, että puolessa vuodessa lähes tyhjästä pystytään laittamaan uudet toimijat näille raiteille? Ja toinen kysymys: jos niitä ei pysty VR tekemään markkinaehtoisesti, niin millä ihmeellä yksityinen yritys, jonka pitää tuottaa niistä vielä voittoa, pystyy markkinaehtoisesti niitä viemään eteenpäin? Voitteko taata, että maaliskuun alussa VR:n asemat eivät hiljene (Puhemies koputtaa) ja ihmiset jää yksin orpoina asemalaitureille?

16.17 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten äsken totesin, ensi kevääseen, kevääseen 2016, mennessä pystymme laatimaan edellytykset kilpailun avaamiselle. Tämä tarkoittaa sitä, että kun nämä VR:n ostoliikennesopimukset päättyvät — itse asiassa vuodenvaihteessa — ja VR:n kanssa on sovittu, että he jatkavat niitä vielä maaliskuun puoleenväliin saakka, niin meidän tehtävämme on sitten katsoa, että me saamme ylimenokaudeksi turvattua liikenteen, siksi aikaa, kunnes saamme markkinaehtoisesta liikenteen käyntiin.

16.17 Carl Haglund r (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Det är faktiskt så att det är många som är bekymrade över det som sker, till exempel i Sjundeå, i Ingå och på många andra håll.

On erittäin hyvä, että hallitus nyt ainakin on kertonut, koska aikaisemmin päivällä tämä asia ei ollut selvä, ja nyt tiedetään enemmän. Omalta osaltani koen, että se, että avataan kilpailulle, on sinänsä ihan terve ilmiö.

Minua vain huolestuttaa tämä teidän prosessikaavionne tässä taas kerran. Koska tässä on nyt tämmöinen kiire, ei varmasti voida sanoa, jääkö maaliskuulle sitten semmoinen katkos, tiedetäänkö varmasti, että joku kilpailun kautta tuleva toimija varmasti suostuu ottamaan nämä reitit hoitaakseen. Sitä me emme tiedä, sitä varmaan pääministeri ei tiedä eikä ministeri Berner tiedä. Onko nyt niin, että hallitus sitten lupaa, että jos joillekin reiteille ei löydy niitä yksityisiä toimijoita, silloin hallitus hoitaa ne jatkamalla sitä ostoliikennettä? Onko näin, herra pääministeri?

16.18 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme tietenkään viikossa ehdi kilpailutusta tehdä. Tässä täytyy tehdä huolellinen työ, ja prosessikaavio menee juuri niin kuin ministeri Berner tuossa kertoi. Eli valmistelemme huolellisen ja sitten kilpailutamme ja teemme sen työn huolella sillä tavalla, että edellytykset sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

hen luodaan keväällä ja liikennöinti voidaan aloittaa sitten aikanaan ehkä loppuvuodesta ensi vuonna.

16.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan vielä sen, mikä täällä tuli esiin: Pääministeri sanoi, että VR lakkauttaa, mutta eihän kyse ole siitä, että VR lakkauttaa, vaan tämän on hallituksen päätös lopettaa liikenne, pussittaa Pohjois-Karjala, pistää Pirkanmaa, Keski-Suomi, Seinäjoki—Jyväskylä-väli ja Länsi-Uusimaa kärsimään.

Kun te nyt näin teette, niin tämä summa, jonka te tällä säästätte... Kyse ei ole siitä, että tehtäisiin veronkorotus vaan pienennettäisiin sitä autoveron alennusta, jonka te olette päättäneet tehdä, yhdellä viidestoistaosalla. Siis viidestoistaosa vähemmän autoveron alennusta, niin tämä homma voitaisiin korjata.

Ja nyt tämä prosessi: Ensin te lakkautatte ja sitten te sanotte, että ryhdytään miettimään, löytyykö jotain muuta korvaavaa. Siis teette valtavan epävarmuuden näille ihmisille heidän tulevaisuudestaan ja työmatkastaan ja sitten mietitte. Ja kun te, pääministeri, sanoitte, että ihmiset ovat sitten loppujen lopuksi tyytyväisiä tähän päätökseen, voitteko sanoa yhden kunnan tai maakunnan, joka olisi kehunut nyt tätä teidän päätöstänne.

16.20 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kehuista en tiedä, mutta koska on veropolitiikasta kyse, niin kaksi huomiota:

Ensimmäinen on se, että meidän tavoitteena veropolitiikassa on se, että vältämme kaikkea poukkoilevuutta eli että se on johdonmukaista ja ymmärrettävää. (Naurua) Anteeksi, edustaja Lindtman, te äsken ehdotitte, että me poukkoilisimme, ja minä vastaan, että me emme tule poukkoilemaan. Eli me emme tule tekemään sitä ehdotusta, minkä te äsken teitte.

Ja toinen: Kuten varmasti te hyvin tiedätte, koska olette tietysti tämän alan asiantuntija, me emme myöskään korvamerkitse veroja millään muodolla, koska siitä kerta kaikkiaan syntyisi sellainen verokokonaisuus niiden 49,1 miljardin verotulojen kautta, jotka meillä tällä hetkellä on, joka ei toimisi.

Eli vastaus teidän ehdotukseenne on ehdottomasti ei.

16.21 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys kahdesta eri asiasta. Hieman hämmentyneenä havaitsen, että toisessa asiassa hallitus on oikeassa, mutta onneksi sentään toisessa asiassa väärässä. (Naurua)

Missä hallitus on oikeassa: On totta, että kilpailun lisääminen erityisesti seutuliikenteessä voisi lisätä raiteidenkäyttöä, parantaa palvelujen laatua, alentaa hintoja, ja tähän suuntaan kannattaisi Suomen raideliikennettä kehittää. Esimerkit Euroopasta ovat hyviä, kunhan se ei tarkoita yksityistämistä, kunhan se ei tarkoita julkisen kontrollin menettämistä. Tällä hetkellä VR itse asiassa siirtää suurilta kaupunkiseuduiltaan tulostaan jonkun verran, ja sillä se sitten rahoittaa muualla tapahtuvaa liikennettä.

Mutta asia, missä hallitus on väärässä, on se, että ostopalveluja tarvitaan, jotta kaikki suomalaiset ovat hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä. Sen pitää olla vain avointa ja läpinäkyvää. Nyt kun te leikkaatte ostoliikennettä, vaarana on se, että syrjäseuduilla ja kaupunkikeskusten ulkopuolella se panos, mitä kunnat ovat (Puhemies koputtaa) laittaneet esimerkiksi asemien kehittämiseen, menetetään. Eli tämä pitää hoitaa toisinpäin: ostopalvelut kuntoon, ja sitten uudistuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

16.22 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niinistö on oikeassa: Luomalla muuta kilpailua yksinoikeudella liikennöidylle reiteille parannamme palveluita, luomme enemmän kilpailukykyä hintaan. Mutta on myös aivan selvää, että sen rinnalla tarvitaan ostoliikennettä. Meidän täytyy vain rakentaa henkilöliikenne kokonaisuutena toisella tavalla, niin että valtaosa siitä toimii markkinaehtoisesti palvellen asiakasta, luoden kilpailua ja parempaa palvelua ja sitten yhteiskunta huolehtii niistä alueista, jotka jäävät ilman palvelua. Se edellyttää rakenteen muuttamista ja kokonais kuvan uudistamista, ja tämä on nyt prosessikaaviossa ensimmäinen askel. Nämä ovat pitkäaikaisia prosesseja ja vaativat aikaa, mutta me tulemme juuri tuohon suuntaan tätä kokonais kuvaa kehittämään. — Kiitos.

16.23 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kieltämättä silloin karvat hieman nousivat pystyyn niillä alueilla, joita koskien tuli tämä ensi tieto, että junaliikennettä oltaisiin lakkauttamassa, ja nyt on erittäin huojentavaa ollut kuulla, että hallitus on löytämässä keinoja siihen, että junaliikenne pystytään myös jatkossa turvaamaan. Tämä VR:n liikennöintihän esimerkiksi Haapamäen radalla on ollut eriskummallista. Se ei ole palvellut esimerkiksi työmatkaliikennettä ollenkaan. Markkinointia ei ole tapahtunut, ja oikeastaan ei ole haluttu palvella asiakkaita sillä tavalla kuin siellä ehkä sitä tarvetta olisi.

Haluankin nyt kysyä teiltä, arvoisa ministeri: Mikä teidän viestinne nyt on esimerkiksi Haapamäen radan varrella asuville asukkaille? Voimmeko huokaista helpotuksesta siltä osin, että meillä tulee liikenne tavalla tai toisella säilymään ja junat myös jatkossa kulkemaan?

16.24 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tulemme tekemään kaikkemme sen osalta, että ihmiset pystyvät luottamaan ennustettavuuteen ja pitkäjänteisyyteen liikenteessä niin junaliikenteen kuin linja-autoliikenteen ja henkilöliikenteen kokonaisvaltaisen kehittämisen näkökulmasta. Te olette puhuneet prosessista ja järjestyksestä. Koska me teemme tätä nimenomaan valtion näkökulmasta ja yhteiskunnallisena toimenä, niin me joudumme ensin tekemään niitä leikkauspäätöksiä, jotka tulevat valtion budjettiin (Vasemmalta: Miksi?) ja tulevat hallitusohjelman kautta. Sen rinnalla olemme jatkuvasti tehneet sitä työtä, jolla haemme korvaavia ratkaisuja. (Paavo Arhinmäki: Mitä jos niitä ei löydy?) Se tarkoittaa sitä, että me olemme tässä tapauksessa toimineet avoimesti ja läpinäkyvästi, kertoneet siitä, mistä on kysymys, ja mahdollistaneet siten myös keskustelun alueiden kanssa, jotta yhteisiä ratkaisuja voidaan hakea.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä pari kolme kysymystä.

16.25 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu hämentää kyllä entistä enemmän. On erittäin vaikea ymmärtää, että samalla kun sanotaan, että ymmärretään se, että vähäliikenteisillä radoilla tarvitaan liikennettä, ja hallitus on valmis myöskin tätä ostoliikennettä siellä harrastamaan, niin miksi nämä junayhteydet nyt lakkautetaan, saatetaan ihmiset todella hämmennyksen valtaan siinä, mitä tässä tulee tapahtumaan. Haluaisin kysyäkin sitä, kuka liikennöi raiteilla Lieksan ja Nurmeksien välillä maaliskuun puolenvälin jälkeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

16.26 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme siinä tilanteessa, että me joudumme leikkaamaan monista toimista ja monista palveluista tämän hallituskauden aikana. Meidän tehtävämme on sen rinnalla niin digitalisaation, normien purun kuin vaihtoehtoisten ratkaisujen kautta hakea sellaisia mahdollisuuksia, jotka eivät rasita meidän valtion budjettia mutta mahdollistavat palveluita. Ja sitä työtä me parhaillaan nyt teemme. Sitä, miten ne neuvottelut etenevät eri toimijoiden kanssa, pystymme kommentoimaan hieman tuonnempana.

16.26 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että julkinen liikenne toimii koko maassa. Tässä on nyt kuitenkin huolia muun muassa maakuntien linja-autovuorojen kohdalla ja nyt myös junavuorojen kohdalla. Pidän myönteisenä sitä, että nyt näitä VR:n liikennöimättä jättämiä linjoja ja yhteyksiä tarjotaan myös yksityisille toimijoille. Niillä voidaan täydentää VR:n tarjontaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ohjaamassa kuitenkin 600 miljoonaa tieverkon parantamiseen. Aika monelle suomalaiselle julkinen liikenne ei kuitenkaan tarjoa sitä liikkumisen mahdollisuutta, vaan tarvitaan omaa autoa. Kysyisin teiltä, arvoisa liikenneministeri Berner: miten tässä tieremontissa on nyt tarkoitus edetä, millaisella aikataululla ja miten, niin että koko Suomi ja koko maaseutu otetaan huomioon, että tiet ja sillat saadaan kuntoon?

16.27 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjausvelan osalta 600 miljoonaa kohdistuu suunnilleen puoliksi ja puoliksi rataverkon ja tieverkoston ylläpitoon. Kyseessä on nimenomaan pienien hankkeiden kautta siitä huolehtiminen, että saamme kokonaisvaltaisesti parannettua meidän väyläverkostoaamme. Sen lähtökohtana on työssäkäyntialueiden, elinkeinoelämän tarpeiden ja edellytysten, turvallisuuden, ympäristön ja tulevien hankkeiden kokonaisuus. Ensimmäinen 100 miljoonaa lähtee liikkeelle vuodenvaihteen jälkeen ja kohdistuu vuoteen 16. Vuonna 17 meillä on sitten jo 300 miljoonaa euroa käytettävissä, millä toivottavasti luomme myöskin dynamiikkaa ja kasvua näille alueille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Essayah, ja sen jälkeen ensimmäisen kysymyksen esittäjä.

16.28 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Berner, olette nyt koko ajan korostanut sitä, että ainoastaan niille junareiteille, joita VR ei liikennöi, ollaan nyt avaamassa tätä kilpailua. Valtiolla on kuitenkin VR:n kanssa sopimus monopolista vuoteen 2024 asti, ja VR on sitten vastineeksi tälle monopolille pitänyt yllä myöskin näitä reittejä, jotka eivät ole taloudellisesti niin kannattavia. Mutta miten te ajattelette, että EU:n kilpailuneutraliteetin valossa me voimme purkaa ainoastaan osittain tätä monopolia? Uskon, että nyt on niitä yrityksiä, jotka haluavat tulla kyllä Nurmee—Lieksa—Joensuu-reitille sen tähden, että he tietävät, että sen jälkeen he pääsevät kuorimaan kermää niiltä alueilta Etelä-Suomessa, joilla tämä junaliikenne on taloudellisesti kannattavaa, ja sen jälkeen he voivat lopullisesti lakkauttaa Nurmeeksen, Lieksan, (Eduskunnasta: Juuri näin!) Joensuun, Varkauden reitit. Millä tavalla te olette ottaneet huomioon sen, että tänne ovat varmasti tulossa kermankuorijayritykset sitä kautta, että me lähdemme avaamaan tätä kilpailua tietyille reiteille?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2015 vp

16.29 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on nimenomaan lähtökohta se, että tällä hetkellä meidän sopimuksemme VR:n kanssa mahdollistaa liikennöinnin muille toimijoille niiltä osin, missä VR ei liikennöi. Samalla kyllä katsomme myöskin kokonaisuutta ja meidän nykyistä sopimustamme VR:n kanssa, joka ulottuu vuoteen 2024 saakka. On selvää, että monopolia vastaan tullaan jatkossakin vaatimaan ja edellyttämään velvoiteliikennettä. Siihen me tarvitsemme hetken aikaa, että saamme nämä jakoperusteet mietittyä kokonaisuutena.

EU:ssa tullaan käsittelemään rautatiepakettia ensi viikolla. Siellä tähtäimessä on kuitenkin se — EU:n lähtökohta on se — että kansallisesti tulisi vapauttaa rautatieliikenne vuoteen 2019 mennessä. Tästä Suomi hakee oman linjansa, ja huolehditaan sitten siitä, miten nämä ovat yhteensovitettavissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja tämän jälkeen ensimmäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Feldt-Ranta.

16.30 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ihmisiä voi jättää tällä tavalla tyhjän päälle. Te olette tällä tavalla toiminnallanne luoneet suurta epävarmuutta monille puolille Suomea. Tällä on todella suuret vaikutukset ihmisten arkeen. Tällä on vaikutuksia asuntojen hintoihin, perheiden ajatteluun, missä heidän lapsensa opiskelevat. Ihmisten työmatkojen kustannukset ja ajat tulevat merkittävästi lisääntymään, ja teillä ei ole mitään takeita antaa siitä, että jotain korvaavaa liikennettä näille reiteille saadaan. Te ette ole esittäneet mitään laskelmia, mihin tämä teidän suunnitelmanne perustuu, ettekä täällä ole jostain syystä halunneet kertoa yhtään toimijaa. Suomi ei ole yritys, vaan me olemme kansakunta, ja nyt ollaan maan parlamentissa, ja suomalaiset, joilla on suuri hätä, ovat ansainneet paremmat selvitykset. Millä tavalla te, hallitus, olette varautuneet siihen, (Puhemies koputtaa) jos näille liikenteille ei löydy yksityisiä toimijoita, että nämä asiat saadaan hoidettua? Onko teillä mitään suunnitelmaa?

16.32 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kantaa suurta vastuuta siitä, että me saamme toimivaa sekä elinkeinoelämää ja työssäkäyntialuetta, opiskelijoita ja koululaisia palvelevaa joukkoliikennettä ylläpidettyä koko maassa. Sitä työtä me teemme, vaikka meidän on ostoliikenteestä tehtävä leikkauksia. Meidän tehtävämme ja myöskin teidän tehtävänne on huolehtia siitä, että veronmaksajan euroille saadaan parasta mahdollista palvelua ja että me saamme myöskin aikaiseksi uusia toimintamuotoja ja uudenlaista palvelua. Sitä työtä nyt teemme. Ihan vastaavasti, kun aikanaan vastustettiin telemarkkinoiden vapauttamista, ilman sitä työtä, jota silloiset ihmiset tekivät ja puolustivat, tänä päivänä meillä ei olisi koko Suomi mobiilipalveluiden äärellä siihen hintaan kuin se nyt on. Tätä samaa työtä teemme nyt tässäkin ajassa, ja vastuu siitä on meillä kaikilla, myös oppositiolla.

Kysymyksen käsittely päättyi.